

Ứng dụng phương pháp Tiếp cận hợp tác trong giáo dục kỹ năng thực hành quân sự tại Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh Trường Đại học Trà Vinh

Trương Minh Hải*, Cao Xuân Sum*

*GV Trường Đại học Trà Vinh

Received: 24/10/2024; Accepted: 30/10/2024; Published: 7/11/2024

Abstract: The study has discussed and assessed certain uses of the cooperative approach in the Center for National Defense's military practice skills training program. Education on Security at Tra Vinh University. This method has proven to be very successful in raising the standard of students' training and learning through research and instructional practice. The findings show that students not only meet their goals for military knowledge and skills but also acquire critical soft skills needed for security and military operations.

Keyword: Cooperative Learning, National Defense, Security Education.

1. Đặt vấn đề

Trong bối cảnh hội nhập và phát triển, việc đào tạo kỹ năng thực hành (KNTH) quân sự cho sinh viên (SV) tại các trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh (QP&AN) ngày càng trở nên quan trọng. Tại Trung tâm Giáo dục QP&AN Trường Đại học Trà Vinh, giáo dục KNTH quân sự không chỉ nhằm trang bị kiến thức và kỹ năng cơ bản cho sinh viên, mà còn nhằm rèn luyện tinh thần kỷ luật, khả năng làm việc nhóm và lòng yêu nước. Phương pháp (PP) tiếp cận hợp tác, với sự nhấn mạnh vào sự tham gia chủ động, tích cực của người học và sự hỗ trợ qua lại giữa các thành viên, đã được chứng minh là hiệu quả trong việc nâng cao chất lượng đào tạo ở nhiều lĩnh vực. Bài báo này sẽ phân tích việc ứng dụng PP *Tiếp cận hợp tác* trong giáo dục KNTH quân sự, từ đó đánh giá hiệu quả và đề xuất các giải pháp nâng cao PP này tại Trung tâm Giáo dục QP&AN Trường Đại học Trà Vinh.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Khái niệm phương pháp tiếp cận hợp tác và một số đặc điểm

2.1.1. *Khái niệm:* PP dạy học "*Tiếp cận hợp tác*" (Cooperative Learning) là một PP dạy học mà trong đó SV làm việc cùng nhau trong các nhóm nhỏ để hoàn thành nhiệm vụ chung. PP này nhằm thúc đẩy sự hợp tác, tăng cường khả năng giao tiếp, và cải thiện hiệu quả học tập thông qua sự tương tác xã hội.

2.1.2. Các đặc điểm chính của học tiếp cận hợp tác

+ Mục tiêu chung và trách nhiệm cá nhân: Các thành viên trong nhóm làm việc với mục tiêu chung nhưng mỗi người đều có trách nhiệm đóng góp. Sự thành công của nhóm phụ thuộc vào nỗ lực của tất cả thành viên.

+ Tương tác tích cực: SV làm việc cùng nhau, chia sẻ ý kiến và hỗ trợ lẫn nhau để hoàn thành nhiệm vụ, tạo ra sự tương tác tích cực trong quá trình học tập.

+ Phát triển KN giao tiếp và xã hội: Học tập hợp tác khuyến khích SV rèn luyện KN giao tiếp, lắng nghe, trình bày ý kiến, và giải quyết xung đột. Đây là các KN quan trọng cho cuộc sống và công việc sau này.

+ Cải thiện kết quả học tập: Việc hợp tác và học hỏi từ bạn bè giúp SV hiểu sâu hơn về bài học và phát triển các KN tư duy phản biện, giải quyết vấn đề.

2.1.3. Ưu điểm của học tiếp cận hợp tác:

+ Khuyến khích sự tham gia tích cực: SV có cơ hội đóng góp và tương tác nhiều hơn.

+ Xây dựng KN xã hội: Phát triển KN giao tiếp, hợp tác và lãnh đạo.

+ Giảm căng thẳng và lo lắng trong học tập: SV cảm thấy thoải mái hơn khi làm việc với bạn bè.

+ Tăng cường hiểu biết: Khi phải giải thích và chia sẻ kiến thức, SV hiểu rõ hơn về nội dung học.

2.1.4. Thách thức của học tiếp cận hợp tác:

+ Phân chia trách nhiệm không đồng đều: Một số SV có thể không tham gia đầy đủ hoặc phụ thuộc vào nhóm.

+ Khó kiểm soát tiến độ và chất lượng học tập: GV cần theo dõi và đánh giá hiệu quả của từng nhóm.

+ Khả năng xảy ra xung đột nhóm: Có thể xảy ra mâu thuẫn giữa các thành viên nếu không được hướng dẫn cách giải quyết.

2.2. Nguyên tắc đề xuất biện pháp giáo dục kỹ năng thực hành quân sự cho SV tại Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và an ninh

Mục tiêu giáo dục kỹ năng thực hành quân sự là tạo nhiều cơ hội cho SV tham gia học tập tích cực, chủ động, tham gia tương tác, giao tiếp trong mối quan hệ đa chiều giữa người dạy và người học, giữa người học và người học (trong đó coi trọng hình thức hợp tác giữa người học với người học) qua đó hình thành và phát triển kỹ năng thực hành quân sự cho SV, có vai trò quan trọng, định hướng cho giảng viên lựa chọn nội dung, PP và hình thức giáo dục. Đề xuất biện pháp giáo dục kỹ năng thực hành quân sự cho SV cần đảm bảo các nguyên tắc sau:

- *Đảm bảo phù hợp với mục tiêu và nội dung chương trình giáo dục QP&AN:* Nội dung các biện pháp đề xuất cần theo sát nội dung chương trình giáo dục quốc phòng và an ninh. Vì vậy, cần căn cứ vào khung chương trình, thời lượng cho phép để triển khai các hoạt động giáo dục kỹ năng thực hành quân sự theo tiếp cận hợp tác. Xây dựng kế hoạch giảng dạy, giáo dục kỹ năng thực hành quân sự đảm bảo đủ thời gian cho các hoạt động theo quy định, phù hợp với quy trình, tiến trình và không gian, thời gian cho phép.

- *Đảm bảo phù hợp với các nguyên tắc, đặc điểm của giáo dục hợp tác:* Đề đảm bảo nguyên tắc trên, cần thiết kế các nhiệm vụ giáo dục kỹ năng thực hành quân sự linh hoạt, với nhiều phương án, kỹ thuật ghép nhóm và tương tác đa dạng, tiêu chí đánh giá đồng đẳng rõ ràng.

- *Đảm bảo tính thực tiễn:* Nguyên tắc này đòi hỏi việc xây dựng các biện pháp giáo dục kỹ năng thực hành quân sự cho SV phải dựa vào thực tiễn thực hiện nội dung chương trình, PP, hình thức giáo dục; thực tiễn cơ sở vật chất; năng lực của GV ở các trung tâm giáo dục QP&AN và phục vụ cho mục tiêu giáo dục quốc phòng và an ninh cho SV đại học.

- *Đảm bảo tính hệ thống:* Các biện pháp đề xuất là một thể thống nhất có mối liên hệ mật thiết với nhau, hỗ trợ cho nhau, thúc đẩy lẫn nhau nhằm tạo ra sức mạnh tổng hợp của một chỉnh thể thống nhất và cùng nhằm mục đích chung là nâng cao chất lượng giáo dục và đào tạo ở Trung tâm Giáo dục QP&AN. Mỗi biện pháp cần đảm bảo thực hiện đầy đủ các chức năng của mình.

2.3. Một số biện pháp giáo dục kỹ năng thực hành quân sự theo tiếp cận hợp tác cho SV ở Trung tâm Giáo dục QP&AN

2.3.1. Xây dựng quy trình giáo dục kỹ năng thực hành quân sự theo tiếp cận hợp tác cho SV ở Trung tâm Giáo dục QP&AN

- *Mục tiêu của biện pháp:* Nhằm đưa ra được một quy trình hợp lý để giáo dục kỹ năng thực hành quân

sự theo tiếp cận hợp tác cho SV ở Trung tâm Giáo dục QP&AN.

- *Nội dung và cách thức tiến hành:* Quy trình giáo dục kỹ năng thực hành quân sự theo tiếp cận hợp tác cho SV ở Trung tâm Giáo dục QP&AN được tiến hành theo các giai đoạn như sau: Giai đoạn 1: Phân tích mục tiêu, nội dung chương trình giáo dục quốc phòng và an ninh; Giai đoạn 2: Xác định các kỹ năng thực hành quân sự cần hình thành cho SV; Giai đoạn 3: Lựa chọn và thiết kế các bài học hợp tác để giáo dục kỹ năng thực hành quân sự cho SV; Giai đoạn 4: Tổ chức dạy học hợp tác nhằm giáo dục các năng lực thực hành quân sự cho SV; Giai đoạn 5: Đánh giá kỹ năng thực hành quân sự theo tiếp cận hợp tác của SV.

2.3.2. Lựa chọn nội dung và thiết kế hoạt động giáo dục kỹ năng thực hành quân sự theo tiếp cận hợp tác ở Trung tâm Giáo dục QP&AN

- *Mục tiêu của biện pháp:* Nhằm lựa chọn được một số nội dung và thiết kế được một số hoạt động giáo dục kỹ năng thực hành quân sự theo tiếp cận hợp tác cho SV ở trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh.

- *Nội dung và cách thức tiến hành:* Thứ nhất: xác định kỹ năng và các hoạt động hợp tác; Thứ hai: thiết kế chi tiết hoạt động cho từng kỹ năng.

- *Điều kiện thực hiện:* GV cần phải xác định chính xác mục tiêu bài học, những kỹ năng thực hành quân sự cần phải giáo dục cho SV để có thể lựa chọn nội dung thiết kế hoạt động theo tiếp cận hợp tác cho phù hợp. Cần có năng lực thiết kế nội dung và ứng dụng bài học theo tiếp cận hợp tác.

2.3.3. Tổ chức hoạt động dạy học theo tiếp cận hợp tác nhằm tạo cơ hội cho SV rèn luyện kỹ năng thực hành quân sự

- *Mục tiêu của biện pháp:* Thiết kế, đề xuất cách thức sử dụng các kỹ thuật dạy học theo tiếp cận hợp tác. Từ đó, vận dụng vào quá trình giáo dục nhằm nâng cao hiệu quả giáo dục kỹ năng thực hành quân sự và thúc đẩy quá trình tự học, tự nghiên cứu của SV, tạo điều kiện, cơ hội cho SV được tương tác.

- *Nội dung và cách thức tiến hành:*

+ Kỹ thuật chia nhóm: tổ chức hoạt động theo nhóm cho SV. Để tạo hứng thú cho SV thì GV nên sử dụng nhiều cách chia nhóm khác nhau, đồng thời tạo cho SV cơ hội được tương tác, học hỏi, giao lưu với các bạn khác nhau trong lớp.

+ Kỹ thuật “mảnh ghép”: Kỹ thuật này là mỗi một SV phải dựa vào thông tin thu được từ GV, các thành viên trong nhóm hay các nguồn tài liệu để hoàn thành nhiệm vụ bài học. Sinh viên phải thực hiện nhiệm

vụ cá nhân đồng thời phải biết trao đổi, phản biện đi đến thống nhất nội dung để hoàn thành nhiệm vụ với các thành viên trong nhóm “mảnh ghép”, đồng thời còn là người trình bày lại thông tin mà mình đã thu thập, nghiên cứu cho các thành viên trong nhóm “ghép hình”.

+ Kỹ thuật tăng dần tương tác: Kỹ thuật này là mỗi một SV phải dựa vào thông tin thu được từ giảng viên, các thành viên trong nhóm hay các nguồn tài liệu để hoàn thành nhiệm vụ bài học. Nguồn thông tin sẽ được sinh viên thu thập, tiếp nhận theo cấp độ tăng dần người tương tác. Sinh viên phải thực hiện nhiệm vụ tự nghiên cứu và phải trao đổi đi đến thống nhất nội dung để hoàn thành nhiệm vụ với các thành viên trong nhóm, đồng thời còn là người đại diện nhóm trình bày lại thông tin đã thu thập, nghiên cứu được.

+ Trò chơi quân sự: Đây là dạng trò chơi giáo dục có nội dung mang bản chất “quân sự” và thông qua các hoạt động trò chơi để rèn luyện những phẩm chất, tính cách cần thiết làm phong phú thêm đời sống tinh thần, ý thức bảo vệ Tổ quốc cho sinh viên.

2.3.4. KTĐG kết quả giáo dục KN thực hành quân sự theo tiếp cận hợp tác ở Trung tâm Giáo dục QP&AN

- *Mục tiêu của biện pháp:* Đổi mới KTĐG kết quả theo tiếp cận hợp tác nhằm tạo động lực cho quá trình rèn luyện KN thực hành quân sự của SV đạt hiệu quả cao, kích thích SV có thái độ tích cực, tự giác trong học tập nâng cao kết quả môn học Giáo dục QP&AN.

- *Nội dung và cách thức tiến hành:* Đánh giá kết quả giáo dục KN thực hành quân sự theo tiếp cận hợp tác, coi trọng đánh giá trong suốt quá trình dạy học. Chủ thể đánh giá không chỉ có GV, mà SV cũng là chủ thể đánh giá có vai trò quan trọng. SV cần phải biết cách đánh giá kết quả KN thực hành quân sự của chính mình để biết được mình đạt kết quả ở mức độ nào so với mục tiêu đề ra. SV đối sánh kết quả của mình với kết quả mà các thành viên khác đạt được. Việc phối hợp giữa đánh giá của GV với tự đánh giá và đánh giá đồng đẳng của SV được thể hiện rõ nhất qua những tiêu chí đánh giá được xây dựng và tổ chức cho SV chấm điểm và phản hồi kết quả việc thực hiện các bài tập thực hành quân sự theo tiếp cận hợp tác trong quá trình đánh giá.

KTĐG kết quả giáo dục KN thực hành quân sự theo tiếp cận hợp tác ở Trung tâm Giáo dục QP&AN tập trung vào những hoạt động sau:

+ Tổ chức cho SV xây dựng tiêu chí đánh giá: để quá trình tự đánh giá và đánh giá đồng đẳng giữa các nhóm SV mang lại kết quả chính xác, khách quan

thì điều quan trọng là SV phải nắm chắc các tiêu chí đánh giá, cách thức đánh giá. Thông thường, GV là chủ thể xây dựng tiêu chí đánh giá và phổ biến cho SV nhưng với đối tượng SV có trình độ nhận thức cao và độc lập trong tư duy thì việc tổ chức cho SV xây dựng tiêu chí đánh giá có ý nghĩa rất lớn trong việc kích thích tính tự chủ, trách nhiệm của SV.

+ Tổ chức cho SV đánh giá đồng đẳng (chấm điểm và phản hồi kết quả): Sau khi SV/nhóm SV hoàn thành xong các nhiệm vụ được giao thì sẽ thực hiện chấm điểm và phản hồi kết quả. Căn cứ vào yêu cầu của loại nội dung thực hành quân sự mà cách thức tiến hành chấm điểm và phản hồi kết quả cũng có sự khác biệt cho phù hợp. Sau khi GV giao nhiệm vụ cho SV và dành thời gian để SV chuẩn bị, khi SV bắt đầu thực hiện nhiệm vụ thì đồng thời GV cũng tổ chức cho SV và đánh giá đồng đẳng.

+ Tổ chức cho SV/nhóm SV tự đánh giá tinh thần, thái độ làm việc hợp tác nhóm: SV/nhóm SV tự đánh giá tinh thần, thái độ làm việc hợp tác nhóm.

3. Kết luận

Ứng dụng PP tiếp cận hợp tác trong giảng dạy KN thực hành quân sự tại Trung tâm Giáo dục QP & AN Trường Đại học Trà Vinh đã mang lại những kết quả tích cực. SV không chỉ nắm vững kiến thức và KN cần thiết mà còn phát triển các KN mềm như làm việc nhóm, giải quyết vấn đề và ra quyết định. Điều này chứng tỏ rằng, PP tiếp cận hợp tác không chỉ phù hợp mà còn là yếu tố then chốt trong việc nâng cao chất lượng giáo dục quân sự.

Tài liệu tham khảo

[1] Bộ Giáo dục và Đào tạo (2020). *Thông tư số 05/2020/TT-BGDĐT ngày 18/3/2020 ban hành Chương trình Giáo dục quốc phòng và an ninh trong trường trung cấp sư phạm, cao đẳng sư phạm và cơ sở giáo dục đại học*. Hà Nội

[2] Chính phủ (2007). *Nghị định số 116/2007/NĐ-CP ngày 10/7/2007 về Giáo dục quốc phòng - an ninh*. Hà Nội

[3] Đỗ Như Hùng (2020). *Thực trạng và biện pháp nâng cao chất lượng học tập môn Giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên ở Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh Trường Đại học Hồng Đức*. *Tạp chí Giáo dục, số đặc biệt tháng 4*, 202-205. Hà Nội

[4] Lê Thanh Phong, Trần Minh Sang (2020). *Nâng cao hiệu quả học tập môn Giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên Trường Đại học Đồng Tháp*. *Tạp chí Giáo dục, số đặc biệt kì 1 tháng 5*, 230-233. Hà Nội